

SUOMEN KÄSITYÖN MUSEO
TOIMINTAKERTOMUS 2011

SUOMEN KÄSITYÖN MUSEO

Suomen käsityön museo on käsityön ja käsiteollisuuden valtakunnallinen erikoismuseo - ihmisten ja tiedon kohtauspaikka.

Museossa on myös kaksi erikoisosastoa: Suomen kansallispuukeskus sekä Konservointikeskus.

Suomen käsityön museo ja Suomen kansallispuukeskus

Toimisto:

Kilpisenkatu 12, 40100 Jyväskylä,

puh.014- 266 4380

E-mail: craftmuseum@jkl.fi

E-mail: etunimi.sukunimi@jkl.fi

www.craftmuseum.fi ja www.kansallispuukeskus.fi

Näyttelyt:

Kauppakatu 25, 40100 Jyväskylä

Konservointikeskus

Salmirannantie 3, 40520 Jyväskylä,

puh. 014-266 4383

E-mail: konservointikeskus@jkl.fi

www.konservointikeskus.fi

Toimitus: Simo Kotilainen

Taitto: Lamia Paananen

SISÄLLYS

s.7

s.10

s.15

s.20

Lukijalle	4
Menneisyys	5
Erikoismuseotoiminta	6
Näyttelyt	7
Museokasvatus	16
Kokoelmat	18
Suomen kansallispukukeskus	20
Konservointikeskus	22
Projektit, tutkimukset ja julkaisut	23
Viestintä ja markkinointi	25
Museo ja yleisö	26
Tapahtumat	27
Museokauppa	28
Hallinto	28
Henkilöstö	29
Jäsenyydet	29
Tilat	30
Talous	31

SKM vuonna 2011

Kulunut toimintavuosi vakiinnutti museolle Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisin avustusvaroin lisää resursseja Suomen kansallispukukeskuksen kansallispukutoimintoihin. Museon muita toimintoja jouduttiin edelleen supistamaan sillä kaupungin museon toimintamenoihin osoittamat varat vähenivät jälleen. Vuodesta 2007 vuoteen 2011 Jyväskylän kaupungin rahoitus museolle ilman vuokratuloja on pienentynyt lähes 100 000 eurolla.

Suomen käsityön museon ja Suomen kansallispukukeskuksen kävijämäärä pysyi hyvänä vaikka pientä laskua edellisiin vuosiin tapahtuikin. Museossa vieraili vuonna 2011 yhteensä 33 681 kävijää (2010 36 701 kävijää). Taloudellisista syistä museon päänäyttelyiden määrä on vähentynyt kahteen ja tämä näyttää vaikuttavan suoraan museon kävijämääriin.

Vuoden molemmat päänäyttelyt olivat museon omaa tuotantoa. Suosituin näyttely oli Ornamo Preesens näyttely, joka saavutti 13 935 kävijää. Korean design näyttelyssä oli 11 883 kävijää. Vuosi oli museolle kuitenkin kiireinen, sillä museon tiloissa järjestettiin vuoden aikana kaikkiaan 19 näyttelyä (2010 22).

Näyttelyihin kävi tutustumassa vuoden aikana 287 ryhmää (296 ryhmää 2010). Museo on myös merkittävä käyntikohde lapsille ja nuorille: koululaisryhmiä ryhmistä oli 85 (2010 94) ja opiskelijaryhmiä 78 (2010 79). Museon tapahtumissa oli vuoden aikana 10 239 (2010 11 419) kävijää.

Muistettava on myös museon tuottamien kiertonäyttelyiden kävijämäärä museon ulkopuolella, sillä museon näyttelyissä muualla Suomessa kävi lähes 39 000 vierailijaa.

Verkkosivustot ja sähköiset palvelut sekä perinteinen tietopalvelu ovat edelleen tärkeä osa museon toimintoja. Tietopalvelukontakteja museon eri toimintoihin tai toimipisteisiin oli vuoden aikana kaikkiaan 45 883. Museon omia verkossa olevia museon esine, arkisto ym. tietokantoja käytti kertomusvuonna noin 5 142 käyttäjää.

Simo Kotilainen

MENNEISYYS

Keisarillinen senaatti teki päätöksen museon perustamisesta 14.12.1888. Käsityön museo toimi vuosina 1890-1908 Helsingissä Taideteollisuusmuseon yhteydessä ja Suomen Taide-teollisuusyhdistyksen alaisuudessa. Puutyön-opettaja Vera Hjelt osti ensimmäiset 619 esi-
nettä kokoelmiin Pariisin maailmannäyttelystä vuonna 1889. Kokoelmia kartutettiin vuoteen 1906 asti pääasiassa ulkomaisilla esineillä ja työvälineillä.

Vuonna 1908 museo siirtyi Valtion kotiteolli-
suustoimiston hallintaan ja 1910-1920 -luvulla Valtion kotiteollisuusmuseolla, kuten museota siihen aikaan kutsuttiin, oli omat näyttelytilat ja kirjasto. Kotiteollisuustoimiston tilanpuut-
teen vuoksi museon esineet siirtyivät uudelleen Taideteollisuusmuseoon vuosiksi 1928-1933.

Varastoituna esineet olivat vuoteen 1982 asti muutamaa kokoelmista koottua näyttelyä lu-
kuun ottamatta.

Museo avattiin uudelleen yleisölle Jyväskylässä 10.6.1983 nimellä Suomen kotiteollisuusmuseo ja sen ylläpitäjiksi tulivat Jyväskylän kaupunki ja opetusministeriö. Vuonna 1992 museon yh-
teyteen perustettiin Suomen kansallispukekus-
kus ja saman vuoden lopussa museo nimettiin viiden ensimmäisen museon joukossa valtakun-
nalliseksi erikoismuseoksi. Konservointikeskus siirtyi museon hallintaan vuonna 1995. Museon nimi muutettiin Suomen käsityön museoksi 1.1.1997 alkaen. Näin palattiin museon alku-
peräiseen nimeen. Kesällä 2000 museo aloitti toimintansa peruskorjatuissa tiloissa keskellä kaupunkia.

ERIKOISMUSEOTOIMINTA

Suomen käsityön museo toimii valtakunnallisen käsityön ja käsiteollisuuden erikoismuseona, jonka tehtäviin kuuluu huolehtia erikoisalansa museokokoelmien valtakunnallisten rekisterien ylläpidosta sekä samaa erikoisalaa edustavien museoiden yhteistyöstä. Erikoismuseoiden tulee perusnäyttelyissään antaa kattava kuva omasta erikoisalastaan, tuottaa alansa näyttelyitä, myös kiertonäyttelyitä, sekä luoda ja ylläpitää yhteyksiä alan korkeakouluihin ja tutkimuslaitoksiin ja alalla toimiviin yhdistyksiin ja järjestöihin. Lisäksi museoiden tulee luoda kansainvälisiä yhteyksiä ja seurata kansainvälistä kehitystä. Museo on saanut toimintaansa opetusministeriöltä harkinnanvaraista yleisavustusta 175 000 euroa, josta 50 000 euroa oli tarkoitettu Kansallispukuneuvoston toimintojen järjestämiseen ja toteuttamiseen Jyväskylässä.

Maaliskuussa 2008 sovittiin Museoviraston ja Suomen käsityön museon välisissä neuvotteluissa Suomen käsityön museon valtakunnallisesta toiminnasta vuosina 2008-2011. Painopisteiksi tulivat museon erikoisalalla näyttelytoiminta mukaan lukien kiertonäyttelytoiminta, tutkimus-, tallennus- ja dokumentointityö sekä kulttuuriperintökasvatus. Muita painopisteitä ovat kokoelmapolitiikka, ajantasaiset tietokannat verkossa, kansallispukutietouden edistäminen ja valtakunnallisten konservointi- ja neuvontapalveluiden tuottaminen.

Suomen käsityön museon valtakunnallista vaikuttavuutta lisättiin museon näyttelyiden kierrättämisellä. Museo sai kertomusvuonna Opetus- ja kulttuuriministeriöltä 20 000 € avustusta kiertonäyttelytoimintaan. Avustusta käytettiin:

- Kiertonäyttelyiden tuottamiseen, niiden kuljetuskustannuksiin sekä näyttelyiden käytettävyyden kehittämiseen. Tuella mm. päivitettiin Jokapäiväinen paperimme -näyttelyn rakenteita ja näyttelytekniikkaa käyttäjäsävällisemmiksi sekä kehitettiin NowHere Finland 2012 - näyttelyn helpokäyttöisyyttä.

- museon lainattavia näyttelyitä esittelevän internetsivuston päivittämiseen. Sivuston avulla lainaaja saa kattavan tietopaketin näyttelyn sisällöstä, lainausehdoista, aikatauluista, rakenteista, kuljetuksista, markkinointiaineistosta, opetusmateriaaleista jne. Sivustosta on merkittävästi hyötyä näyttelyiden lainaajille, kun kaikki näyttelyistä tarvittava tieto löytyy nopeasti yhdestä osoitteesta.
- interaktiivisen asiakaspalauteautomaatin kehitystyön käynnistämiseen. Museon tavoitteena on luoda uuden tyyppinen lähestymistapa asiakaspalautteen keräämiseen. Automaatin avulla kiertonäyttelyiden kävijät voivat kertoa mielipiteensä näyttelystä vaikkapa jaloillaan äänestämällä ja heidän mielipiteensä siirtyvät reaaliajassa Suomen käsityön museoon. Asiakaspalauteautomaatin yhteistyökumppanina toimii Tiedekeskus Heurekasta saadun vihjeen perusteella Tietovipu Ky. Asiakaspalauteautomaatti otetaan koekäyttöön vuoden 2012 aikana.
- Museolle hankittiin koekäyttöön Arduino-komponentteja, joiden avulla voidaan hyödyntää sulautettua tekniikkaa tulevilla kiertonäyttelyillä.

Museon, Konservointikeskuksen ja Kansallispukukeskuksen tietopalvelut toimivat valtakunnallisesti. Museolla on vapaassa Internet-käytössä yli 75 000 viitettä seitsemässä oman alansa eri tietokannassa: alan tutkimukset, bibliografiat ja arkistot, kansallispuvut sekä museon kirjasto ja esine- ja valokuvakokoelmat. Tietokantoja käytti vuoden aikana noin 5 142 kävijää ja museon eri yksiköiden verkkosivustolla oli vuoden aikana 44 567 kävijää.

Yhteensä tietopalvelukontakteja museon eri toimintoihin tai toimipisteisiin oli vuoden aikana kaikkiaan 45 883.

Museon, Suomen kansallispukukeskuksen ja Konservointikeskuksen henkilökunta on konsultoinut muita museoita ja yhteisöjä museoammatillisissa kysymyksissä sekä mm. Polydoc-ohjelman käyttöön liittyvissä kysymyksissä.

NÄYTTELYT

Perusnäyttely

Vuoden käsityöläinen Juha Hernesniemi.
Kuva: Seija Hahl

Tarinapolut
kuvat: Jyri Karjalainen

Koko museon Käsityössä elämän tuntu -perusnäyttely huollettiin museon henkilökunnan ja Konservointikeskuksen konservattoreiden voimin syksyn aikana. Kaikki näyttelyn vitriinit avattiin, hyllyt ja tasot pyyhittiin ja esineet imuroitiin tai huollettiin muutoin. Perusnäyttely oli siivoustyön ajan suljettuna yleisöltä.

Astu tarinaan - äänipolkujen julkistus

Museon pohjakerroksen perusnäyttelyyn on vuoden aikana valmistunut viisi eri äänipolkua yhteistyössä Tarinakoneen Anne Kalliomäen kanssa. Yksi äänipolku sisältää seitsemän perusnäyttelyn kohdetta. Äänipolkujen tarinoista on osa fiktiota ja osa faktaa ja niissä on käytetty osittain autenttisia ihmisiä ja näyttelijöitä. Tuotannossa on ollut mukana noin 30 ammattilaista ja tavista. Äänipolut ovat kuunneltavissa ja ladattavissa myös netistä.

Perusnäyttelyn vaihtuva osio

Museon vuoden 2011 käsityöläiseksi valittiin neurokirurgian professori ja neurokirurgian klinikan ylilääkäri Juha Hernesniemi Helsingistä. Hänen töitään ja työtään esiteltiin perusnäyttelyn vaihtuvassa osiossa.

Tarinapolut ovat :

- *Kyllä äijätkin osaa* -äänipolku miehille
- *Taitavia naisia* naisille
- *Kiertokulku* nuorille
- *Missä villalanka kasvaa?* lapsille
- *Shoemakers` s journey* englanninkielinen versio.

Vaihtuvat näyttelyt

Vuoden 2011 päänäyttelyt:

ORNAMO PREESENS

Taide-käsityö-muotoilu

22.12.2010–22.5.2011

Yleiskuva näyttelystä.
Kuva: Jyri Karjalainen

Teollisuustaitteen Liitto ORNAMOn 100-vuotisjuhlanäyttely Suomen käsityön museossa

Teollisuustaitteen Liitto ORNAMO on vuonna 1911 perustettu muotoilijoiden aatteellinen ja ammatillinen keskusjärjestö. ORNAMOn jäsenet toimivat teollisen muotoilun, tekstiili-, vaatetus- ja huonekalusuunnittelun, sisustusarkkitehtuurin, taidekäsityön ja taiteen aloilla. Järjestön tavoitteena on edistää ja syventää tietämystä suomalaisesta muotoilusta. Juhlanäyttelyssä huomion keskipisteeseen nousee ornamolaisten taiteilijoiden ja muotoilijoiden ammattitaito.

ORNAMOn 100-vuotisjuhla alkoi PREESENSissä. Kaikille ornamolaisille avoimeen kutsunäyttelyyn tarjosi teoksiaan kaikkiaan 107 jäsentä, joista näyttelyyn valittiin mukaan teoksia 58 tekijältä. Näyttelyn teosvalinnan suorittivat Hannu Castrén ja Aino Kajaniemi. Näyttelyn valintakriteereistä tärkeimmäksi nousi korkea laatu: valituissa teoksissa ja esineissä painottui persoonallisuus, mielenkiintoisuus, toimivuus ja hieno käsityötaito. Näyttelyn teokset olivat visuaalisesti hallittu-

ja kokonaisuuksia ja ne edustivat tätä aikaa. Näyttelyn teosvalinta heijasteli myös ornamolaisten laajaa ja monipuolista osaamisen kirjoa: mukaan haluttiin eri materiaalien ja tekniikoiden edustajia, taide- ja käyttöesineitä, traditioon perustuvia sekä perinteitä rikkovia, niin vakavia kuin ilotteleviakin teoksia. Valitut teokset edustivat monipuolisesti tekstiiliä, keramiikkaa, lasia, puuta, paperia ja metallia. Koska näyttely perustui ORNAMOn jäsenten vapaaseen tarjontaan, myös näyttely syntyi tarjonnan sisältämien painotusten ja tietenkin juryn näkemysten tuloksena. Juhlanäyttelyssä keskeisin rooli oli taidekäsityöllä ja ennen kaikkea tekstiilitaiteella. Siksi PREESENS-näyttelyä ei pitänytkään lähestyä ORNAMOn kattavana läpileikkauksena, vaan juhluvuoden upeana käynnistäjänä ja yhtenä tapahtumana sen laajas- ja tarjonnassa.

ORNAMO Preesens -näyttelyyn osallistuneet taiteilijat:
Iiro A. Ahokas, Heta Anderson, Soili

Arha, Synnöve Dickhoff, Ariadna Donner, Kirsti Doukas, Anna-Riitta Haavisto, Leena Halme, Ulla Halmesvirta, Eero Hintsanen, Mari Huhtala, Vesa Antero Kattelus, Heli Kauhanen, Merja Keskinen, Sirpa Kivilompolo, Pirjo Kivimäki-Krouvila, Sarita Koivukoski, Irma Kukkasjärvi, Chao-Hsien Kuo, Tiina Kylliäinen, Johanna Lehtinen, Leena Lukkarinen, Tiia Matikainen, Silja Merikallio, Päivi Mikola, Sanna Multisilta, Nina Nisonen, Sanna Nuutinen, Johanna Ojanen, Soile Paasonen, Jaana Pajuniemi, Tuulia Penttilä, Ulla-Maija Pitkänen, Inni Pärnänen, Tuulikki Päällysaho, Johanna Rantala, Paula Ruuttunen, Anneli Sainio, Sonja Salomäki, Katja Sandberg, Katariina Sarimo, Suvi Suikki, Johanna Suonpää, Matti Syrjälä, Satu Syrjänen, Sari Syväluoma, Päivi Takala, Anri Tenhunen, Heli Tuori-Luutonen, Riitta Turunen, Sanna Ukkola, Tarja Wallius, Kristian Venäläinen, Johanna Virtanen, Mervi Vuolas, Kaisa Vuorinen, Eeva Väänänen ja Anna-Maria Väättäin.

Näyttelyn avasi 14.1.2011 Teollisuustaitteen Liitto ORNAMOn pääsihteerinä Salla Heinänen ja näyttelyn esitteli avajaisyleisölle kuvataiteilija Hannu Castrén.

- Näyttelytyöryhmä: Ulla Halmesvirta, Aino Kajaniemi, Raija Manninen ja Mikko Oikari. Näyttelyarkkitehtina ja graafikkona toimi Kaisa Hirvaskoski-Leinonen, arkkitehti SAFA.
- Näyttelyn ripustus: Aino Kajaniemi, Ulla Halmesvirta, Marjo Ahonen-Kolu, Juhani Hagman, Jyri Karjalainen, Niina Onkamo, Suvi Pitkämäki, Sanna Rastas, Sirpa Varis ja Anne Vesanto.
- Näyttelyjulkaisu ilmestyi museon julkaisusarjassa (nro 29). Sen toimittivat Aino Kajaniemi ja Raija Manninen, kuvat Jyri Karjalainen ja taitto Kaisa Hirvaskoski-Leinonen.
- Näyttelyyn liittyi luento ORNAMO PREESENS taide – käsityö – muotoilu 19.1.2011. Kuvataiteilija Hannu Castrén esitteli ORNAMO PREESENS -näyttelyn ja kertoi näyttelyn teosten valintaprosessista.
- Näyttelyä tukivat Jyväskylän kaupungin kulttuurilautakunta, Keski-Suomen taidetoimikunta ja Pro Agria Keski-Suomi.
- Suomen käsityön museon jälkeen näyttely oli esillä 10.6.–4.9.2011 Pohjois-Pohjanmaan museossa Oulussa ja 15.10.2011–8.1.2012 Pohjois-Karjalan taidemuseossa Joensuussa
- Suomen käsityön museossa näyttelyn aikana vieraili 13 935 kävijää.

Yleiskuva näyttelystä.
Kuva: Jyri Karjalainen

KOREAN DESIGN

9.6.-4.12.2011

Perinteistä modernia – Between Tradition and Modernity

Kuvassa on ruuanvalmistukseen tarkoitettuja onggi-astioita.
Kuvat: Anneli Hemmilä-Nurmi

KOREAN DESIGN -näyttely esitteli Etelä-Korean perinteistä käsityökulttuuria ja modernia muotoilua

Näyttelyssä tradition ja modernin vuoropuhelun kautta pohdittiin, mitä ominaisväriä korealainen, pitkään säilynyt perinne käsityö tuo tähän päivään ja mikä korealaisessa muotoilussa hätkähdyttää juuri nyt. Osa näyttelyn esineistä oli hyvin koulutettujen ammattilaisten ja muotoilijoiden valmistamia, osa tavallisten maaseudulla asuvien tekijöiden käsityötä.

Etelä-Korea pyrkii toimimaan Itä-Aasiassa muotoilualan suunnan näyttäjänä Kiinan ja Japanin rinnalla. Julkisia varoja käytetään massiivisiin muotoilun projektiorganisaatioihin ja mittaviin rakennushankkeisiin. Eteläkorealainen muotoilu on näkyvästi esillä myös muotoilutapahtumissa eri puolilla maailmaa. Näyttelyssä oli esillä myös Samsungin huipputeknologiaa, jota oli valjastettu taiteen käyttöön.

Korealainen materiaalien käsittely ja muototaju ovat lähellä suomalaisten kiinnostusta luonnonmateriaaleihin ja niukkaankin eleettömyyteen. "Etsin kulttuurin ydinolemusta kulttuuriympäristöstä ja omaleimaisesta arkkitehtuurista. Korealaisten ja suomalaisten suhtautumisessa luontoon on selvä yhtäläisyys" - kertoi näyttelyn kuraattori Amie Ann. Suomessakin kansa on käyttänyt tarve-esineisiin omasta lähiympäristöstä löytyneitä materiaaleja kuten puuta, pellavaa ja villaa eri muodoissaan.

Suomalaisen perinteen uudelleen käyttö käsityössä ja muotoilussa ei ole ollut ongelmatonta. Toisaalta perinne on ollut itsenäisen kansakunnan rakennusaine ja toisaalta vanhanaikaisuuden taakka, josta on haluttu päästä eroon. Perinteen ja modernin kohtaamiseen

suomalaisessa käsityössä oli mahdollisuus tutustua Suomen käsityön museon pohjakerroksessa Käsityössä elämän tuntu -perusnäyttelyssä.

KOREAN DESIGN -näyttelyn kokosi eteläkorealainen kuva- ja tekstiilitaiteilija Amie Ann (AeKyung An). Hän on perehtynyt suomalaiseen ja skandinaaviseen muotoiluun 1990-luvulta lähtien. Amie Ann on organisoinut useita näyttelyitä Korean ja Suomen välillä. Tämä näyttely oli kooste näyttelyistä KOREAN DESIGN - perinteistä modernia (Designmuseo 18.3.-29.5.2011) sekä Korealainen koti (Kulttuurien museo 3.4.-30.12.2007). Amie Ann on myös kirjoittanut ja valokuvannut suomalaista muotoilua esittelevän teoksen "Design Finland in My Perspective" (koreaksi 2009, kiinaksi 2010). Amie Annin uusin julkaisu "Why Nordic Design?" käsittelee muotoilua Skandinaviassa.

KOREAN DESIGN -näyttelyn avasi 8.6.2011 Korean tasavallan suurlähettiläs Dongsun Park.

- Näyttelyn kuraattori:
Amie Ann (AeKyung An)
- Osallistujat:
Hyungman Lee, Kwangwoong Lee, Seyoung Lee, Sanghee Yoon, Minshik Ahn, Changyoung Park, Hyungbak Park, Sooah Kim, Duk hwan Kim, Kiho Kim, Sewon Min, Youngwon Yang, Pilmu Yu, Byungryon Lee, Kwanghyo Chang, Minjae Choi, JoonChoi, KwangJuYo, Monodesign, Jongchul Park, Myungok Im, Samsung
- Näyttelyarkkitehti: Jouni Kaipia
- Näyttelyn graafikko: Tiina Leino
- Näyttelyä tukivat Korean kulttuuri-, turismi- ja urheiluministeriö ja Samsung
- Näyttelyyn liittyi Teehetki Amie Annin kanssa 15.9.2011 klo 17-19. Tilaisuuden aikana Amie Ann kertoi Korean kulttuurista ja tarjoili korealaista teetä sekä esitteli näyttelyn. Tilaisuuteen oli vapaa pääsy.
- Näyttelyn aikana Suomen käsityön museossa vieraili 11 883 kävijää.

Mallinukkien yllä on Chang Kwanghyon suunnittelemia vaatteita. Vasemmalla olevassa vitriinissä on lapsen ensimmäisen syntymäpäivän seremoniallinen asukokonaisuus.

Muut näyttelyt

Gallerianäyttelyt

Gallerian tarkoituksena on herätellä ohikulkijoita käsityön ajankohtaisiin ilmiöihin niin ammattilaisen, harrastajan kuin taiteenkin näkökulmasta sekä houkutella kävijöitä piipahtamaan museoon. Galleria näkyy valaistuna kävelykadulle 24 tuntia vuorokaudessa. Galleriaan on aina vapaa pääsy.

17.11.2010–2.1.2011 Nallet joulupuuhissa, Suomen Nukketaitelijoiden joulunäyttely Ikkunagalleriassa, kävijöitä näyttelyn aikana 12 712.

17.12.2010–15.5.2011 Nukketaidetta 10 vuotta - eikä suotta! Suomen Nukketaitelijoiden juhlanäyttely, kävijöitä näyttelyn aikana 7 217.

27.5.–14.8.2011 Puistatuksia, Puuseppä Arto Salmisen sorvauksia

Korpilahtelainen puuseppä Arto Salminen (s. 1956) on työstänyt puuta 20 vuotta ja erikoistunut sorvaamiseen. Käsityöläisen tuotteet eivät valmistu liukuhihnalta, vaan ne vaativat raskasta ja pitkäjänteistä, rauhallista luonnetta kysyvää työtä. Vaikka vahva puu voi taipua sorvaajan käsissä läpikuultavan ohueksi, näkyy valmiissa tuotteissa silti käytetyn materiaalin omin luonne: puun syyt ja kuviot, oksanreiät tai sammaleinen pinta. Salminen käyttää mieluiten mahdollisimman läheltä saatua puuta, ja tietää usein tarkkaan, mistä mikäkin puu on peräisin. Puun työstämisestä pääsevät osallisiksi kaikki aistit: valmistusmenetelmät ovat usein kaikkea muuta kuin hiljaisia, tuoreen pihlajan löyhkä voi aiheuttaa puistatuksia, ja mikrossa kuivattu haapa levittää vienoa popcornin tuoksua.

Salminen tekee sekä käyttöesineitä että uniikkeja teoksia. Puun kuviointi tekee myös pieninä sarjoina valmistettavista tuotteista yksilöitä. Näyttelyssä esillä olevat työt olivat valmistuneet pääosin vuonna 2011. Valmiiden tuotteiden lisäksi esillä oli eri valmistusvaiheissa olevia kulhoja, ja kuvissa sorvausta esiteltiin vaihe vaiheelta. Kokeneellekin sorvaajalle sattuvista huonoista päivistä todisti epäonnistuneiden kappaleiden hautausmaa. Puistatuksia -näyttelyyn liittyi Arto Salmisen sorvaustyönäytös museossa pe 12.8.

Museossa vieraili näyttelyn aikana 4 882 kävijää.

Nukketaidetta 10 vuotta – eikä suotta. Kuvassa Ippa Särkän nukke Helene Scherfbeck Tanssiaiskengät, 1882
Kuva: Jussi Jäppinen

18.8.–9.10.2011 *Käsityksiä*. Minna Kangasmaa, Merja Miettinen ja Silja Puranen kuvaavat naisen elämää nykytaiteen ja tekstiilitaiteen kautta, kävijöitä näyttelyn aikana 3 629

14.10.–4.12.2011 *Kauneutta niukkuudesta – Vackert av lappar*

Näyttelyssä esiteltiin pohjalaista tilkkutyöperinnettä. Näyttelyn tilkkutäkit lainattiin Pohjanmaan alueen kotiseutumuseoista, yksityiskokoelmista (mm. Karin Rosendahlilta) ja Pohjanmaan museosta. Näyttelyn kokosi Österbottens hantverk rf:n toiminnanjohtaja Anna-Maija Bäckman.

Pohjanmaalta löytyneissä vahoissa tilkkutäkeissä on useimmiten käytetty hirsimökkitekniikkaa, mikä näkyi myös näyttelyn töissä. Kapeita kangaskaistaleita ommellaan keskusneliön ympärille. Keskusneliö on usein keltainen tai punainen ja kuvaa talon tulisijaa, ympärillä olevat kangaskaistaleet kuvaavat seinähirsiä. Vaihtelemalla tummien ja vaaleiden kaitaleiden sijoittelua, saadaan täkeistä hyvin erinäköisiä.

Pohjanmaalla on tehty 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa paljon tilkkutäkkejä, minkä arvellaan johtuneen vilkkaasta Amerikan siirtolaisuudesta. Esimerkiksi Ähtävällä melkein kaikilla täkkien tekijöillä on ollut sukulaisia tai muita suhteita Amerikassa asuneisiin. Suomessa tehdyt täkit on tavallisimmin ommeltu koneella ja niissä on paksu vanutäyte, mikä johtuu kylmästä ilmastostamme.

Kauneutta niukkuudesta – näyttelyssä olivat yhteistyössä mukana Suomen käsityön museo, Pohjanmaan museo ja Österbottens hantverk rf. Svenska kulturfonden tuki näyttelyn tuottamista.

Näyttelyyn liittyi avajaisluento to 13.9.2011 klo 17.30-19.00. Österbottens hantverk rf:n toiminnanjohtaja Anna-Maija Bäckman esitteli näyttelyn ja luennoi pohjalaisesta tilkkuperinteestä 1800-luvun lopulta 1900-luvun alkupuolelle. Luento tuotettiin yhteistyössä Jyväskylän kansalaisopiston kanssa.

Näyttelyn aikana museossa vieraili 3 814 kävijää.

14.10.–20.11.2011 *Pläkkiseppä Pentti Tuominen*, kävijöitä näyttelyn aikana 2 703.

Käsityksiä. Kuvassa on Sija Purasen teos Ilman turvaverkkoa, sekatekniikka 2007. Kuva: Pete Huggins

Kauneutta niukkuudesta. Kuvassa on täkki Ähtävältä, koko 138 x 176 cm. Kuva: Gunnar Bäckman

Sängynpeitto Ähtävän kotiseutumuseon kokoelmista. Kuva: Gunnar Bäckman

Kilpisenkadulla museon toimistotilojen sisäänkäynnin molemmin puolin olevat suuret näyteikkunat muodostavat Näytönpaikan -ikkunanäyttelytilan.

Lämmöllä 22.12.2010 - 6.2.2011

Lämmöllä näyttelyllä haluttiin nostaa esille käsityötä hyväntekeväisyyden muotona. Museon ikkunanäyttelyyn Näytönpaikkaan koottiin Lämmöllä-näyttely käsitöistä, joita erilaiset järjestöt, yhdistykset ja porukat ovat valmistaneet ja lahjoittaneet suuria määriä niin kotimaisiin kuin ulkomaisiin avustuskohteisiin.

Keväisiä huonekaluja 8.2. - 6.3.2011

Näytönpaikassa oli esillä puuseppämestari Heikki Rahkosen suunnittelemaa ja valmistamia huonekaluja kahdesta eri mallistosta. Rahkosen Puukabinetti-niminen yritys toimii Jyväskylässä ja valmistaa huonekaluja koteihin ympäri Suomea.

Uhtua design- ainutlaatuisia huonekaluja kelosta 8.3. - 3.4.2011

Uhtua Design on karstulalaisen Huliswood Oy:n huonekalumallisto. Sen raaka-aineena on käytetty perinteistä kelo puuta, joka on saanut muotoilija Jonas Hakaniemen käsittelyssä uusia moderneja muotoja. Käsityönä valmistetut Uhtua Design -kalusteet ilmentävät kelon ainutlaatuisia ominaisuuksia ja tuovat sisustukseen aitoa ja arvokasta tunnelmaa - palasen menneisyyttä luonnon antiikin muodossa.

Ilmaisusta elämäntaitoa 5.4. - 1.5.2011

Jyväskylän seudun lukioilla ja Jyväskylän ammattiopistolla oli yhteinen taito- ja taideaineiden opintojen kokonaisuus, jonka nimi on "Ilmaisutaidosta elämäntaito". Näyttelyssä oli esillä opintokokonaisuuden opiskelijoiden töitä lukukaudelta 2010 - 2011.

Kesänrakentajat. Tekstiiliartesaanit Susanna Juuti & Sanni Kaipainen 3.5. - 29.5.2011

Näyttelyn teemana oli tutusta ja turvallisesta ympäristöstä hyppääminen uuteen ja jännittävään. Sannin työt oli valmistettu kankaanpainannalla pellavalle. Susanna oli valmistanut tuotteensa huovutetusta suomenlampaanvillasta ja kirjonut ne.

KÄSILLÄ taitoa - iloa - muotoa. Kulttuuriympäristö 31.5.-31.7.2011

Jyväskylä käsityökoulun kesänäyttely kertoi tekemisen ilosta ja erilaisista elämyksistä käsityössä ja muotoilussa.

Kuvataidekoulun Näytönpaikka 2. - 28.8.2011

Näyttelyssään Jyväskylän kansalaisopiston kuvataidekoulu esitteli 5 - 18 -vuotiaiden oppilaidensa viime talven aikana tekemiä teoksia. Esillä oli piirustuksia, maalauksia, mosaiikkeja ja grafiikkaa sekä valokuvia, huopaveistoksia ja arkkitehtonisia pienoismalleja.

Harakanpesä - Teija Halonen, Henna Hokkanen ja Heidi Pesu 30.8. - 25.9.2011

Laajalti uskotaan, että harakka kerää pesäänsä aarteita. Mutta mitä sieltä oikeasti löytyy? Näytönpaikan Harakanpesästä löytyi hopeaa ja koruja, risuja ja munia, pesää pehmentävää villaa. Tekijöinä kolme jalometallialan ammattilaista, jotka arkisen työnsä vastapainoksi laittoivat siivet selkäänsä ja antoivat ajatustensa lentää vapaina.

Sadun lumoissa 27.9.-23.10.2011

Marjo Hoikan, Tiina Korhosen ja Nipa Seväkiven satuhahmoja. Sadun lumoissa oli kolmen jyväskyläläisen nukentekijän perinteinen, mutta humoristisia ja arki-realistisia piirteitä saava prinsessatarina.

Jatta Palovuoren Jääkarhu-ryijyt 27.9.-23.10.2011

Jatta Palovuoren Jääkarhu-ryijyissä materiaalit yhdistyvät. Kierrätysmuovista, villasta, pellavasta ja paperista muodostuu pörröinen jääkarhun turkki.

Risainia ja Risuja 25.10.- 26.11.2011

Outi Karikiven ja Tarja Heikkilän uutuuskirjan Tahdon – Ekologisia hääunelmia juhla-asut ja koivurisutyöt Jyväskylässä hurmaavana ikkunanäyttelynä!

EKoart – Eija Kosken tuotteita luonnonmateriaaleista 29.11.2011 - 11.1. 2012

EKoart-näyttely esitteli vaasalaisen Eija Kosken luonnonmateriaaleista tehtyjä pelkistettyjä sisustus- ja koriste-esineitä. Perinteiset ja Kosken omat mallit kransseista ja himmeleistä ovat poimintoja luonnon yksityiskohdista ja monimuotoisuudesta. Työssään Eija käyttää mm. sieniä, jäkälää, naavaa, kaarnaa, marjoja ja käpyjä.

Kiertonäyttelyt

Vuoden 2011 aikana Suomen käsityön museon tuottamissa kiertonäyttelyissä vieraili lähes 39 000 kävijää

PAINA PUUTA

23.10.2010-16.1.2011 Pohjois-Pohjanmaan museo, Oulu | yhteensä 2 621 kävijää

VÄRISTYKSIÄ

15.1.-8.5.2011 Kankaanpään kaupunginmuseo, Niinisalo | 461 kävijää

JOKAPÄIVÄINEN PAPERIMME

19.1.-17.4.2011 Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo, Seinäjoki | 2 193 kävijää
11.5.2011-11.3.2012 Hämeenlinnan kaupungin historiallinen museo | vuoden 2011 aikana 4 562 kävijää

LEIJAT

1.2. - 28.4.2011 Hangon museo | kävijöitä 187
30.11.2011 - 27.5.2012 Suomen Ilmailumuseo, Vantaa | vuoden 2011 aikana 2 322 kävijää

PARASTA PUUSTA

1.2. - 13.11.2011 Suomen Metsämuseo Lusto, Punkaharju | 28 500 kävijää

MUSEOKASVATUS

Avara museo – kehittyvä oppimisympäristö aikuisille

Kuluneena vuonna Suomen Museoliiton koordinoima Avara museo -hanke aloitti alueelliset opintopiirit eli Avaamot neljällä eri paikkakunnalla: Lappeenrannassa, Tampereella, Jyväskylässä ja Rovaniemellä. Ryhmien idea oli koota yhteen tietyn alueen (esim. Kaakkois-Suomi, Väli-Suomi) museoalan ammattilaisia keskustelemaan museoiden aikuisyleisöistä. Tarkoitus oli, että Avara museo -hankkeen puitteissa kukin ryhmä kokoontuu kolme kertaa ja tämän jälkeen itsenäisesti, jos vain intoa ja kiinnostusta löytyy.

Käsityön museoon kokoontui museoväkeä Kuopiosta, Varkaudesta ja Jyväskylän museoista. Ryhmä oli moniammatillinen ja siinä näkyi pitkään toteutettu monipuolinen pedagoginen toiminta. Jyväskylän ryhmän aiheeksi muodostui aikuisista koostuvan asiakasryhmän seuranta. Seurattava ryhmä tuli museokäynnille TYHY-toiminnan puitteissa. Ryhmä oli toivonut työpaja-tyyppistä toimintaa yhdeksi osaksi vierailua. Museon vierailusuunnitelmaan kuului, että ryhmälle järjestetään ns. backstage-kierros ”perinteisen” näyttelyopastuksen sijaan. Ryhmässä oli myös ns. ei-(aktiivisia) museokävijöitä, joten ryhmän puitteissa toteutettiin pre-post-kyselyn muodossa asennemittaus. Asennemittauksella mitattiin, mitä vaikutusta tämän tyyppisillä toiminnoilla kuten työpaja ja museossa tapahtuvan työn esittely on ryhmän henkilöihin. Kyselyn mukaan todettiin, että museokäynnillä oli vaikutusta asenteisiin.

Paikalliset Avaamo-ryhmät antoivat oman panoksensa myös hankkeen loppujulkaisuun. Käsityön museon osalta esitellään ikäihmisille suunnattuja lainattavia muistelusalukkuja. Avaamo-tapaamisia oli kolme. Jyväskylän museoiden yhteinen asiakaspalvelutiimi kokoontui kaksi kertaa. Jyväskylän museopalvelujen yhteistä museopedagogista strategiatyötä jatkettiin.

Aikuisilta kerättiin palautetta myös Käsityöläisten joulutorin aikana lomakekyselynä ja kaksi opasta haastatteli 40 asiakasta kysellen, mitä palveluja he odottivat museoilta. Haastattelun suorittivat oppaat. Tulosten purku jäi seuraavan vuoteen.

Vapaaehtoistoiminnan vuosi 2011

Alkuvuodesta Näytönpaikassa oli esillä Lämmöllä-näyttely hyväntekeväisyyskäsitöistä. Näyttelyyn tulleesta aineistos-

ta, valokuvista ja tiedonannoista, koostettiin myös virtuaalinen näyttely verkkoon: www.craftmuseum.fi/lammolla. Verkkonäyttelyyn saattoi ilmoittautua mukaan 6.2.2011 asti täyttämällä lomakkeen netissä ja lähettämällä valokuviaan.

Keski-Suomen Ely-Keskukselta saatiin vuonna 2010 nuorten taiteilijoiden ja kulttuuri- ja sosiaalialan ammattilaisten työllistämiseen tukea ja sen tuen turvin toteutettiin Kulttuurin ensiapu-laukku ja hoitava muistisalkku -hanke. Hankkeen aikana tuotettiin kaksi lainattavaa salkkua hoitolaitoksiin ja lainattavaan kuntoon ne valmistuivat 2011. Toinen niistä on muistelusalukku vanhuksille, jonka avulla muistellaan (kansa)kouluaikoja. Toinen Nappijuttu-salkku on suunnattu nuorille mielenterveyskuntoutujille. Salkkujen esineitä saa kosketella ja tutkia kaikin aistein. Salkkuja saa lainata museosta maksutta 1-2 viikoksi.

Salkkuja lainasivat mm. Kulttuuriluotsit. Luotsit esittelivät kansakoulusalukku Kansainvälisenä museopäivänä 18.5 sekä Vanhusten viikolla 7.10. Oi niitä aikoja – muistelutilaisuudessa. Nappijuttu-salkku oli näytteillä Hyvinvointiseminaarissa Jyväskylän yliopistolla 2.11.2011. Kulttuuriluotseja oli mukana ohjaamassa äänipolkujen käyttöä Kulttuurisuunnistuksen aikana 11.9. Kävijät saivat kuunnella upouusia äänipolkuja ilmaiseksi. Pajassa sai omatoimisesti vääntää rautalankaelukan. Liikunnallisia rajoja kokeiltiin Erkki Tervon Ikämoto-radalla. Museossa oli vuoden 2011 aikana 331 kulttuuriluotsikävijää.

Työpajoja aikuisille

13.4. Slovakialainen käsityötaiteilija Ludmila Bátorová ohjasi slovakialaista munankoristelua, jossa sulatettuja vahaliitua käytetään munankoristeluun

14.4. Nukenkorjaaja Pirkko Järvisellä apulaisineen oli vastaanotto. Asiakkaat saivat tuoda oman nukkinsa vastaanotolle ilmaiseen tutkimukseen. Vastaanotolta sai neuvoja miten huoltaa, korjata tai korjauttaa oman lempinukkinsa.

21.5. Jo toistamiseen hollantilaisen Hantverken zonger grentsen (Käsityötä yli rajojen) –lehden lukijamatka suunnautui Suomeen ja käsityön museoon. Museossa oli näyttelyn opastus ja kuvansiirto- ja tuohisormustyöpajat.

25. - 27.11. Jyväskylän kansalaisopiston kanssa järjestettiin yhteisyyssä Muotoile koivurisuista ja Viipaloilla villapaita ja tuunaa tunika –työpajat. Työpajat liittyivät Outi Karikiven ja Tarja Heikkilän Risainia ja Risuja –näyttelyyn Näytönpaikassa.

29.11. Joululahjavalvojisissa oli ohjaajana vaasalainen Eija Koski, jonka kranseja oli esillä Näytönpaikassa. Hänen johdollaan tehtiin luonnonmateriaaleista kranseja.

Kypärämäen koululaisia museokäynnillä.
Kuva: Pilvi Sormunen

Muotoilukasvatusta lapsille

Museossa vieraili 8.3–28.4. noin 1 200 kakkosluokkalaisista. Museokäynnin teemana oli Repullinen muotoilukasvatusta. Ennen museovierailua lapset analysoivat reppunsa sisällön ja toivat tarpeettomat esineet museon PAJAan. Museovierailulla tutustuttiin näyttelyihin ja testattiin hyvin tai huonosti muotoiltuja esineitä kuten: tuoleja, kenkiä, laukkuja ja reppuja.

PAJAssa valmistettiin turhista pikkutavaroista romukruunu, joka muistuttaa tarpeettomasta kulutuksesta roikkuessaan luokan katossa. Museokäynnin jälkeen lapset suunnittelivat koulussa itselleen kauniin ja toimivan repun. Lasten vanhemmille tarjottiin myös mahdollisuutta osallistua samantyyppiselle museokäynnille ilta-aikaan.

Museolehtorin luentoja, matkoja ja muuta työtä

- 15.3. Työpajan ohjaus Korpilahden alakoulun opettajille Tikkanen koululla Vanhan kirjan -taidekasvatusta ilta-työpajassa.
- 12.4. Voimauttava käsityö -luento Äänekosken kansalaisopiston kevätjuhlassa.
- 13.4. Käsityötä ja yhteistyötä –luento museologian ainejärjestö Diaarion seminaarissa
- 24.-25.3. Opintomatka Viroon laukaalaisten käsityöryhmien mukana. Matkalla tutustuttiin Keski-Virossa Atlan Kartanokeramiikkaan, Tyrin kaupungissa karikatyyri-nukkeja valmistavaan Resaan hänen ateljeessaan. Viljandissa kävimme Maria Magdaleenan Killassa, jossa työskentelee useita eri alojen käsityöläisiä. Tartossa vierailimme Antoniuksen Killassa, käsityön taitajien talossa. Võsun kylässä tutustuimme Mamsel Jaanikaan, joka valmistaa takkeja ja nukkeja kierrätysmateriaaleista sekä järjestää lapsille luovuusleirejä.
- Museo osallistui vuoden aikana kahden käsi- ja taideteollisuusalan opiskelijan näyttöarviointiin. Näyttöarviointit ovat vähentyneet, koska Näyttöpaikasta tuli maksullinen vuoden 2011 alusta.
- Museolehtori jatkoi Pedaali ry:n hallituksessa, kokoukset olivat Helsingissä.
- Materia ry:n ja Tiimiakatemiaan kanssa suunniteltiin yhteistä Muoto koossa -hanketta
- NowHere Finland 2012 -näyttelyjulkaisuun tuotettiin sisältöä.

KOKOELMAT

Esinekokoelmat

Esinekokoelmat karttuivat vuoden aikana 51 päänumerolla, ostoja niistä oli 6 ja esinekartunta yhteensä niiden osalta 277 objektia.

Esineitä luettelointiin kokoelmiin tai luettelointia täydennettiin vuoden 2011 aikana yhteensä 2 876 esineen osalta. Merkittävimpiä kokonaisuuksia näistä ovat Tyyne-Kerttu Virkki -kokoelman sekä museokokoelman jalkineiden täydennysluettelointi, Wetterhoffin kangasnäytekokoelman digitointi sekä kuultokuduskokoelman luettelointi.

Edellisen kalenterivuoden aikana käynnistetty kokoelma-analyysi ja kuntokartoitus jatkuivat jalkineiden osalta, jolloin ne myös kuvattiin ja asiasanoitus päivitettiin täydennysluetteloinnin yhteydessä sekä pakattiin konservattorin ohjeistuksella pitkäaikaissäilytykseen.

Vuoden aikana jatkettiin valtakunnallista Tako-hanketta osallistumalla seminaareihin ja jatkettiin työskentelyä pooli 4:ssä käsi- ja taideteollisuusalan nykydokumentointia. Museo liittyi Museoviraston koordinoimaan Hanke 2015 -yhteistyöhön suomalaisten museoiden kokoelmahallin-

nan kehittämiseksi ja käytänteiden yhdenmukaistamiseksi. Tavoitteena on olla mukana digitalisoidun aineiston saaminen osaksi Kansallista Digitaalista Kirjastoa.

Esinekokoelmia koskeavia asiakasyhteydenottoja oli viidestä kymmeneen kuukautta kohden koskien pääosin lahjoitusten vastaanottoa. Valtakunnallisuus huomioiden ja harkintaa noudattaen otettiin vastaan museolla tarjottua esineistöä lahjoituksena.

Museo sai lahjoituksena Etelä-Savon ammattiopistosta Mikkelistä tekstiilisuunnittelija Eva-Irmeli Oksasen tuotantoa hänen 35-vuotiselta uraltaan (vv. 1956-1991) oppilaitoksen rehtorina: kuvakudoksia, tākänöitä, ryijyjä ja mallipiirustuksia lankanäytteineen. Tekstiili-suunnittelija Gittan Kokko lahjoitti 1980-luvun poppanamallistonsa, joka käsittää sekä vaatteita että isoja ja pieniä sisustus- ja käyttötekstiilejä. Museon hyväntekeväisyyskäsitöitä esittelevässä Lämmöllä-näyttelyssä olleet esineet saatiin lahjoituksena kokoelmiin samoin kuin perusnäyttelyssä esillä olleet museossa valitun vuoden 2010 käsityöläisen tatauvoja Antti Rossin käyttämät työvälineet. Perinteisten mallien mukaan keräiltuja slovakialaisia pääsiäismunia saatiin 13 kpl:n kokoelma lahjoituksena museon munanmaalaustyöpajassa vieraillelta munanmaalari Lúdmila Bátorováltä.

Lahjoittajat:

Parhaimmat kiitokset kaikille museotoimintaa lahjoituksin tukeneille.

Bátorová, Lúdmila
Espoon kaupungin työväenopisto
Etelä-Savon ammattiopisto
Oksanen, Eeva-Irmeli
Halmekari, Eila
Jaakkola, Maija

Johansson, Rosita
Keinänen, Pirkko
Keskinen-Ruoppila,
Arja ja Tyyne
Kokko, Gittan
Kärkinen, Paula
Laitinen, Anita
Leino, Anja
Lovén, Jaakko
Magga, Marjatta
Manninen, Kirsti
Manninen, Raija
Mummon Kammari

Muurela, Sirkka
Mäntysalo, Irja
Nisula, Ritva-Liisa
Ojaluoto, Elli
Paananen, Kristiina
Palmiola, Pirkko
Pohjola, Liisa
Radio Dei
Rahiala, Kari
Reinikka, Leena
Rossi, Antti
Rouhiainen, Elina
Ruotonen, Leena

Savonen, Helinä
SHT-tukku oy
Siikaniva, Eeva-Liisa
Suomäki, Pirkko
Syyrakki, Seppo
Takkinen, Terhi
Torni, Raija
Tuomisto, Kaija
Tuppurainen, Pirkko
Tanttula, Tuula
Uusitalo, Liisa
Vartiainen, Taru
Veijo, Pirkko

Kenkätalkoot kokoelmakeskuksessa, lokakuu 2011
Kuva: Anneli Hemmilä-Nurmi

Museon yhteistyö yliopiston kanssa tuotti museologian opiskelijoiden nykytallennusharjoitusten yhteydessä mm. lahjoituksena kirvesmiehen työvälineen, reikäterän (Syyrakki, Seppo, harjoituksen aihe: Kirvesmiehen työnkuva ja työvälineistö nykyään) sekä ostona Pikku-peppi -pellavatunikan - Riiminka Designin malliston yksi myydyimmistä tuotteista.

Vuoden merkittävimpiä kokoelmahankintoja olivat kaksi sorvattua ja emalikoristeltua vatia keskisuomalaisen puuseppä Arto Salmisen juhlanäyttelystä "Puistatuksia" Suomen käsityön museon Aulagalleriassa.

Museologian opiskelijoiden kanssa tehtiin yhteistyötä nykytallennusharjoitukseen liittyen tarjoamalla heille aiheita ja ohjaamalla heitä. Museologian perusopintoihin liittyen heidän 6 viikon harjoitteluunsa liittyi ohjausta. Myös työvoimatoimiston ja kaupungin työllistämiä perehdytettiin museo- ja kokoelmatyöhön sekä luettelointiin erimittaisina ajanjaksoina.

Arkisto, kirjasto ja tietopalvelu

Museon arkisto karttui vuonna 2011 suuresti piirustuskoelmien osalta kun Etelä-Savon ammattiopisto luovutti museolle tekstiilitaiteilija Eva-Irmeli Oksasen malli- ja työpiirustuksia. Kokoelma sisältää runsaasti piirustuksia kuulotokudoksiin, joista osa on hyvin suurikokoisia, julkisiin tiloihin suunniteltuja. Kokoelman järjestämiseen ja luettelointiin paneudutaan myöhemmin.

Toinen mielenkiintoinen, vaikkakin pienempi, Irmeli Klaavulta saatu lahjoitus sisältää kotiteollisuustarkastaja Hulda Kontturille kuulunutta aineistoa, mm. todistuksia, esi-

telmiä ja artikkeleita. Kokoelma täydentää osaltaan museon alaan ja historiaan liittyvää tietoa.

Museon tietokannoissa, erityisesti ryijyjen, tutkimusten ja leikkeiden osalla tapahtuu jatkuvasti kartuntaa, mutta myös tarkistuksia, korjailuja ja poistoja esim. kaksoiskappaleiden kohdalla. Näin ollen ei tietokannoissa oleva nimekkeiden tai numeroiden lukumäärä kerro kaikkea tallennetun tiedon parissa tehtävästä työstä. Pyrkimyksenä on saada aineistosta informatiivinen ja selkeä.

Tietopalvelussa kirjattiin kaikkiaan 102 asiakasta, joista lähes puolella yhteydenoton aiheena oli ryijyihin liittyvän tiedon etsiminen. Muita kiinnostuksen kohteita olivat mm. käsityötekniikat, -mallit ja niiden historia. Asiakaskunnassa on tapahtunut jonkinlaista muutosta aikaisempaan verrattuna. Ennen pääasiassa opiskelijoista muodostuneen asiakaskunnan lisäksi tietoa hakevat yhä useammin myös muut yksityiset henkilöt sekä lehdistö, toiset museot ja kirjastot. Joitakin kyselyjä tulee myös ulkomailta.

Valokuva-arkisto

Vuoden 2011 lopussa valokuva-arkistossa oli 30 767 luetteloitua valokuvaa. Luettelointia tehtiin sekä museon oman, vanhemman aineiston että Käsi- ja taideteollisuusliiton kuvakokoelman parissa. Jälkimmäisen kokoelman luetteloinnissa käytiin läpi aineistoa, jota on tarkoitus hyödyntää vuonna 2013 Käsi- ja taideteollisuusyhdistysten toimintaa esittelevässä näyttelyssä.

Museon kuvakokoelmia kartutti eniten tekstiilitaiteilija Gittan Kokon lahjoitus, joka sisältää pääasiassa kuvia taiteilijan tuotannosta 1970-luvulta 1990-luvulle. Edellisvuosien tapaan myös museologian opiskelijat luovuttivat opinnäytteensä museon kokoelmiin.

Vuodenvaihteen lukuja tietokantojen luetteloidusta aineistosta:

Arkisto	1 107	Piirustukset	5 583
Kirjasto	6 705	Ryjyt	1 944
Leikkeet	4 870	Tutkimus	16 373

Arkistoa lahjoituksin kartuttivat :

Alapartanen, Anu
Pesari, Riina
Etelä-Savon ammattiopisto
Rantala, Satu
Hokkanen, Taru
Rautio, Olavi
Ilves, Anni
Salmi, Hannele
Jäsperlä, Riikka
Sorsa, Eeva-Kaisa
Kettunen, Jari
Wahlroos, Heli
Klaavu, Irmeli
Vartiainen, Satu
Kokko, Gittan
Venäläinen, Tiina
Muurela, Sirkka
Wetterhoff-säätiö

Valokuvakokoelmaa kartuttivat:

Alapartanen, Anu
Jäsperlä, Riikka
Hokkanen, Taru
Pesari, Riina
Ilves, Anni
Rantala, Satu
Kokko, Gittan
Venäläinen, Tiina

KANSALLISPUKUKESKUS

Kuja-näyttelyt

1.10.2010 - 20.2.2011 Vuosisadan kuoromatka – Vaput 100 vuotta

25.2. - 25.9.2011 Parempia pukuja

Loimaalaisen talon naisten vaatetusta 1900-luvun alusta 1980-luvulle
Näyttely pohjautuu Suomen käsityön museolle lahjoitettuun kokoelmaan.

30.9.2011 – Alli Tourin kauniit kansallispukekuvat

Tapahtumat

Kansallispukekampus osallistui yhdessä Brages dräktbyrån kanssa Folklandia -risteilylle 7. - 8.1.2011. Koko tapahtuman teemana oli ”Höyrypää ja mopopojat musiikkia ja tanssia tallentamassa”. Kansallispukekampus toteutti teemaa osastollaan muodossa ”Kansallispuvun höyrypää ja kamassa asiantuntevia neuvoja ja reseptejä pukupulmiin”. Osastolla oli myös kansallispukealan valmistajia.

Luento ke 30.3. Säämiskähousuja ja sarkatakkeja – länsisuomalaisista miesten kansallispukekampusta Suomen kansallispukekampus konsultti Taina Kangas kertoi länsisuomalaisista miesten kansallispukeuksista.

Museon syntymäpäivä pe 10.6. Kansallispuvut juhlaan tapahtuma. Päivän aikana asiakkaille annettiin neuvoja ja ohjeita kansallispuvun kunnostamisesta, täydentämisestä ja huoltamisesta. Asiantuntijoina kansallispukekampus konsultti Taina Kangas ja johtava tekstiilikonservaattori Anne Vesanto.

Kansallispuvun syntymäpäivää juhliittiin jälleen 1.10. Ohjelmassa oli uuden Kuolemajärven kansallispuvun esittely, kansallispukealan myyntitori sekä kansallispukekampus klinikka. Asiakkaiden suosiossa oli etenkin kansallispukekampus klinikka, jossa sai neuvoja kaikenlaisiin kansallispukeisiin liittyviin kysymyksiin. Päivän aikana esiintyivät Korpilahden pikkupelimannit ja Ison Tanhuujat.

Muita tapahtumia

Kansallispukekampus konsultti osallistui heinäkuussa Kaustisilla järjestettyyn Kaustinen Folk Music festivaali-tapahtumaan yhteisellä osastolla Brages dräktbyrån kanssa.

Taina Kangas kävi luennoimassa kansallispuveista monipuolisesti erilaisissa tilaisuuksissa:

- Säynätsalossa 18.2. Säynätsalon palvelukeskuksessa.
- Lahdessa 31.3. Harjulan evakkoryhmän tilaisuudessa.
- Suomen käsityön museolla 26.4. Petäjäveden artesaaniopiskelijoiden vieraillessa Kansallispukekampus.
- Hämeenlinnassa 1.9. Hämeenlinnan Seudun Kalevalaisten Naisten ja Vanajaveden Opiston järjestämässä yleisötilaisuudessa.
- Turussa 11.9. Kuolemajärven pitäjänjuhlassa.

Kansallispukeisiin liittyviä opastuksia järjestettiin esim. vaatetusalan opiskelijoille sekä Keskuksessa vierailleelle chileläläiselle mapuche-heimon edustajalle.

Kansallispukekampus konsultti piti Hämeenlinnassa 24.10. Koulutuskeskus Tavastialla opiskelijoille koko päivän kestävä kansallispukekampus koulutuksen: yleisluento kaikille opiskelijoille ja lisäksi eri ryhmille räätälöidyt luennot ja työpajat: modistit, vaatetusalan artesaanit ja tekstiilialan artesaanit.

Pukututkimus

Kuolemajärven naisen kansallispuvun tutkimus ja toteutus saatiin päätökseen. Kansallispukekampus järjesti kesäkuussa kansallispukekampus kokouksen, jossa valmistunut mallipuku hyväksyttiin. Puku esiteltiin Turussa 18.6. Kuolemajärven puvun julkistamistilaisuudessa Karjalan Liiton Kesäjuhlassa.

Muuta

Kansallispukekampus järjesti kaksi kansallispukealan valmistajien ja myyjien yhteistyöpäivää, joissa pohdittiin yhdessä ratkaisuja erilaisiin kansallispukealan ongelmiin esim. lankojen saatavuus. Ensimmäinen tapaaminen oli Suomen käsityön museossa ja toinen Järvellä Helmi Vuorelma Oy:n toimitiloissa. Tapaamiset kokosivat runsaasti alan ihmisiä ympäri Suomea ja niistä päätettiin tehdä jatkuvia. Tapahtumien organisaattorina toimii Kansallispukekampus.

Kansallispukekampus osallistuu Pohjoismaisen kansallispukealan järjestämiseen. Seminaari järjestetään vuonna 2012 Vaasassa ja Vöyrillä. Joka 3. vuosi järjestettävän tapahtuman järjestäjänä toimii kukin Pohjoismaa vuorotellen. Tällä kertaa organisointivuoro on Suomella ja Kansallispukekampus on yksi järjestäjätaho Föreningen Bragen ja Helsingin suomenkielisen työväenopiston kanssa. Seminaaria valmisteleva kokous mellanmöte kokoontui 18.1. Föreningen Bragen tiloissa Helsingissä. Lisäksi toukuussa työryhmä kävi Vaasassa ja Vöyrillä tutustumassa ja sopimassa tapahtumajärjestelystä paikan päällä.

Kansallispukealan tietokantaa Kansallispuvut.fi verkossa päivitettiin ja sivuston ulkoasua muutettiin.

Tietopalvelukyselyihin vastattiin puhelimitse, sähköpostitse sekä paikanpäällä.

Amanuenssi ja kansallispukekampus konsultti osallistuivat alan koulutuksiin ja tapahtumiin.

Parempia pukuja.
Kuvassa on lapsia vuodelta 1939.
Kuva: Veikko Hulkko / Loimaan kuvaamo

Kansallispukukeskuksen kokoelmat

Kokoelmiin saatiin 12 kansallispukukokonaisuutta sekä muuta vaatetusta.

Suomen kansallispukukeskus kiittää lahjoittajia:

Jaakkola, Maija
Kara, Irma
Karivalo, Lassi
Kiiskilä, Annikki
Laksila, Maija
Nykänen, Aino Annikki

Piironen, Eeva
Rämä, Ulla
Räty, Kaija
Vuori-Mink, Tuula
Varjola, Olli

KONSERVOINTIKESKUS

Konservointikeskuksen erikoisalana on vanhojen ja uusien arvotekstiilien konservointi sekä varovaista käsittelyä ja poikkeuksellisia työmenetelmiä vaativien tekstiilien huolto ja puhdistus. Konservointikeskuksen asiakkaita myös neuvotaan tekstiilien ja muiden arvokkaiden esineiden säilytyksessä ja esillepanossa. Osa Konservointikeskuksen asiakkaista on yksityishenkilöitä, osa muita museoita sekä erilaisia yhteisöjä, seurakuntia tai liikelaitoksia, joiden hallussa on yksittäinen arvotekstiili tai laajempi kokoelma.

Konservointikeskuksen toiminnan mahdollisia kehittämissuunnitelmia on suunniteltu kaupungin museoverkkoselvitykseen liittyen. Selvityksessä on kaavailtu samansuuntaisia muutoksia Konservointikeskuksen toimintaan kuin jo vuonna 2008 tehtyyn Konservointiselvitykseen on kirjattu. Toistaiseksi Konservointikeskus on kuitenkin jatkanut valtakunnallista, ammattitaitoista ja korkealaatuista konservoinnin asiakaspalvelutoimintaansa kuten ennenkin.

Vuoden 2011 aikana Konservointikeskuksessa tutkittiin, huollettiin tai konservoitiin 62 esinettä. Esineistä 29 kpl kuului Suomen käsityön museon omiin kokoelmiin. Konservoitu esineistö käsitti mm. kirkkotekstiileitä, kansallispukuja, kastepukuja ja muita vaatteita, mattoja, ryijyjä sekä verhoilukankaita ja verhoja. Konservointikeskus kuntotarkasti myös museon kolmen lainanäyttelyn esineet, yhteensä useita satoja kappaleita, sekä Virkki -kokoelman esineitä niiden luetteloinnin edetessä.

Konservointikeskuksessa vastattiin vuoden aikana 105 tietopalvelukysymykseen. Neuvontaja koulutustoimintaan kuuluivat myös vuoden aikana pidetyt useat luennot ja kurssiopeutus. Konservointikeskuksen sivuilla verkossa kävi vuoden aikana noin 1 000 tietoa hakevaa asiakasta.

Perusnäyttelyn vitriinien puhdistus, Kuvassa amanuenssi Marjo Ahonen-Kolu puhdistaa säämiskähousuja. Kuva: Anneli Hemmilä-Nurmi

PROJEKTIT, TUTKIMUKSET JA JULKAISUT

Avoim museo

Vuonna 2003 aloitettua Avoim museo -projektia on jatkettu päivittämällä sivustoa ja varsinkin sen ajankohtaisia näyttelyitä esittelevää osiota. Mukana hankkeessa on kuusi keskisuomalais-ta museota. Sivusto toteutettiin alun perin opetusministeriön tukemana. Avoim museo -sivustolla vieraili kertomusvuoden aikana 156 887 yksittäistä kävijää.

Näyttelyt ja tutkimus

Tako ja Käsityö elämässä 2013 –juhlavuosi

Museoviraston organisoima Tako -hanke jatkui vuonna 2011. Suomen käsityön museo osallistui vuonna 2011 Tako pooli 4:n työskentelyyn. Pooli 4 ei saanut Museovirastolta rahoitusta omalle nykytallennustyölleen vuonna 2011. Suomen käsityön museon jatkoi kuitenkin tiiviisti omaa poolin tallennussuunnitelman mukaista työskentelyään teemalla: Yhteiskunnan murros, käsiteollisuuden ja työelämän murros, rakenteelliset muutokset käsi – ja taideteollisuusallalla. Teema liittyy tiiviisti samanaikaisesti valmisteltavaan Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry:n 100-vuotisjuhlavuoteen vuonna 2013. Tuolloin museo tuottaa juhlanäyttelyn ja alueellisten yhdistysten toiminnasta kertovan verkkonäyttelyn.

Museon amanuenssit Marjo Ahonen-Kolu ja Seija Hahl kävivät toukokuussa tutustumassa Vaasassa Loftetiin ja Österbottens Slöjd - och konsthantverketin toimintaan, jossa Anna-Maija

Bäckman kertoi Loftetin tiloissa yhdistyksen toiminnoista ja painopisteistä. Seinäjoella Taito Etelä-Pohjanmaan tiloissa Kaarakan talossa yhdistyksen toimintaan perehdyttivät toiminnanjohtaja Kaija Uola, taluspäällikkö Mirjami Roininen ja hallituksen puheenjohtaja Helena Teräväinen. Tutustuimme Kaarakan taloon ja talossa sijaitsevaan Rustoopuoriin.

Syksyllä amanuenssit Marjo Ahonen-Kolu ja Seija Hahl vierailivat Taito Varsinais-Suomen tiloissa Juseliuksen talossa Turussa. Toiminnanjohtaja Anne Paloheimon kanssa keskusteltiin Varsinais-Suomen alueen toimintojen erityispiirteistä. Samalla Turun matkalla osallistuttiin myös TAKO pooli 4:n kokoukseen.

Syyskuun puolivälissä tehtiin soittokierros kaikille 21 Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry:n alueyhdistysten toiminnanjohtajille ja keskusteltiin heidän toimintojensa painopistealueista sekä tulevaisuudennäkymistä.

Museon amanuenssit Anneli Hemmilä-Nurmi ja Seija Hahl vierailivat 16.11. Lapinlahdella tutustumassa paikallisen käsityökeskuksen ja Anna Q Oy:n toimintoihin. Vastaava neuvoja Merja Puustelli kertoi toimintojen muutoksesta kahden vuosikymmenen aikana. Samana päivänä tutustuttiin Iisalmessa Taito Ylä-Savon ja Taito Shop Vennyn ja Jussin tiloihin. Toiminnoista kertoivat ja tiloja esittelivät toiminnanjohtaja Sirkka-Liisa Haapasaaari, taluspäällikkö Anne Luosola ja myymälänhoitaja Marja-Leena Huttunen. Matkaa jatkettiin Iisalmesta pohjoiseen Kajaaniin, jossa Kainuun Pirtin tiloissa Taito Kainuun toiminnanjohtaja Kirsi Heikkinen ja mm. vastaava käsityöneuvoja Sylvi Heinonen, Maarit Leinonen ja Aune Karppinen.

Yhteistyö

Yhteistyötä eri tahojen kanssa pyritään kehittämään. Savonlinnan Opettajainkoulutuslaitoksen edustajien kanssa keskusteltiin syksyllä 2011 erilaisista yhteistyömahdollisuuksista. Syksyllä sovittiin, että Jyväskylän yliopiston Historian ja etnologian laitoksen etnologian pääaineopiskelijat tekevät kenttätöitä Suomen käsityön museon kanssa yhteistyössä, kohteena Taitokeskus ja mahdollisesti myöhemmin valittava käsityöryrittäjä/t.

Julkaisut

Syksyllä ilmestyi museon uusi 29. julkaisu ORNAMO Preesens. Kirjan ovat toimittaneet Aino Kajaniemi ja Raija Manninen.

Alueyhdistysten toiminnanjohtajien, työntekijöiden ja päättäjien kanssa käytyjen keskusteluiden avulla selvitetiin yhdistysten toimintojen painopistealueita, toimintastrategioita, visioita ja missioita, nykyisiä toimintamuotoja, perustoimintoja, viimeaikaisia hankkeita ja projekteja, rahoituslähteitä ja yhteistyötahoja. Näiden yhdistysten toimintojen kartoitusten avulla selvitetään KÄTA- alalla tapahtuneita organisatorisia ja toiminnallisia muutoksia.

Museologia-yhteistyö - Kurkistuksia käsityön maailmaan museologien kanssa

Suomen käsityön museo tekee yhteistyötä Jyväskylän yliopiston museologian oppiaineen kanssa. Perusopintoja suorittavat opiskelijat käyvät tutustumassa vuosittain museon toimintaan opintoihinsa liittyen. Joka syksy museologian perusopintojen (MSLP020 Tallennus ja dokumentointi) suorittajat saavat tehtäväkseen nykytallennusprojektin.

Suomen käsityön museo esitteli syksyllä 2010 jälleen erilaisia tallennusaiheita. Aiheet kiinnostivat neljää nykytallennustyötä tekevää ryhmää. Vuonna 2011 valmistui neljä tallennustyötä, joiden kohteina olivat Oprikka – Marttilalainen yhden naisen yritys, joka valmistaa kansallispuukankaista mm. asusteita ja sisustustuotteita. Riiminka, jyvaskyläläinen tekstiilialan yritys, joka valmistaa naisten ja lasten vaatteita sekä asusteita. Kirvesmiehen työnkuva ja työvälineistö nykyään, oman kirvesmiestarinansa kertoi jyvaskyläläinen ryttäjänä toimiva Seppo Syyrakki. Neljäntenä aiheena tallennettiin polkupyörän tuunausta tai oikeammin kustomointia harrastuksena. Harrastuksestaan kertoili jyvaskyläläinen Janne Koivuvaara.

Kaikkien näiden dokumentointien avulla saimme uusia näkökulmia käsityöhön. Miten käsityö toteutuu ammattina tai harrastuksena. Oikeastaan yhteistä kaikille dokumentoiduille ryttäjille ja harrastajille on että he näkevät tulevan tuotteen jo materiaalien perusteella.

Raporttien kertomaa oli, se että esimerkiksi Oprikan ryttäjä Mirkka ei ole aina suhtautunut kansallispukuihin ja kansallispuukankaisiin kovin innokkaasti, vaan jopa nuivasti. Innostuksen pukuihin ja pukuperinteeseen hän sai matkallaan Irlannissa, jossa vaikutuksen teki paikallisten iloisen ylpeä suhtautuminen omaan kansanperinteeseen. Tämän suhtautumisen Mirkka koki aidoksi eikä suinkaan jäykäksi. Irlannin matkasta

kaikki sitten vähitellen lähti liikkeelle ja näin kehittyivät hupsunhauskat kansallispuukankaiden ja yllättävien materiaalien kuten sulkien, nauhojen ja rusettien yhdistelmät ilahduttamaan asiakkaiden arjen harmautta.

Riiminka Designin ryttäjäsarukset Minna ja Kati saivat idean yrityksen perustamiseen joulukuussa 2000 valmistautuessaan yhdessä joululahjoja. Tekstiiliartesaanilla ja lähihoitajalla ei ollut ryttäjäkokemusta, mutta tekemisen intoa ja luovaa hulluutta järkevästi laskelmoituna. Siitä kaikki lähti.

Kirvesmiehen tärkeimmät työkalut vasara, mitta ja lyijykynä kulkevat aina mukana. Työvälineiden kehityksestä esimerkkinä haastateltu kirvesmies Seppo Syyrakki kertoi lasermitasta, jonka avulla vaaka- ja pystysuorat viivat saadaan ilman vatupassia. Akkukäyttöiset työkalut, kuten porat ja vasarat helpottavat muutoin raskasta työtä.

Polkupyörätuunauksen ja -kustomoinnin erottaa siitä, että tuunaaja muokkaa valmista pyörää, kun taas kustomoija rakentaa itse omannäköisensä pyörän omien suunnitelmien mukaan. Ideat polkupyörien kustomointiin tulevat haastatellulle Koivuvaaran Jannelle arkipäiväisissä tilanteissa ympäristöstä, esimerkiksi ohi kiitävän uuden automallin hienoista linjoista. Tulee ajatus, "se on hienon näkönen ni tekee mieli itekin tehdä jotain sitten nättiä".

Yhteistyö museologian opiskelijoiden kanssa jatkuu. Moni meille nykydokumentoinnin tehneistä opiskelijoista on päätenyt tänne myös museologian harjoitteluun. Museologian opiskelijoita saamme kiittää monien projektien onnistumisesta, sillä kuuden viikon harjoitteluun suorittavat tulevaisuuden toivot tukevat näyttelyiden ja muiden projektien valmistumista omalla työpanoksellaan aina.

Alueellinen dokumentointi ja tallennus - Poron jäljillä -hanke ja kiertonäyttely

Pohjois-Suomen käsityöläisyyden dokumentoimiseen keskittynyt Poron jäljillä -hanke alkoi vuonna 2005 Opetusministeriön harkinnanvaraisen rahoituksen turvin. Lapin liiton joulukuussa 2006 myöntämä vuoden ESR-rahoitus mahdollisti Poron jäljillä -kiertonäyttelyn ja www-sivuston toteutuksen ja tallennustyön jatkamisen. ESR-rahoitus päättyi 31.12.2007. Hankkeen aikana kootun valokuvamateriaalin luetteloitua on jatkettu vuoden 2011 aikana. Poron jäljillä sivustoa on täydennetty vuoden 2011 aikana. Materiaalin tallennustyö jatkuu edelleen.

VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Museon medianäkyvyys

Museon näyttelyitä ja kansallispukuosaamista esiteltiin vuoden aikana sanomalehdissä ja aikakauslehdissä varsin hyvin. Museolla järjestettiin kymmenkunta mediatapaamista koskien vaihtuvia näyttelyitä. Lehti-ilmoituksia käytettiin Käsityöläisten Joulutorin markkinointiin Keski-suomalaisessa.

Tiedottaja jatkoi työtä seutumatkailun yhteistyöryhmässä museoiden edustajana. Museo lähti mukaan Lasten löytöretket -markkinointikampanjaan, johon myös vuoden aikana rakennettiin museolla lapsiperheille sopivaa tuotetta. Vuosittain museo osallistuu seutuesitteeseen, Ryhmämatkaoppaaseen ja nyt myös Lapsiperhekooste-esitteeseen. Hotellien, matkailukohteiden ja matkailuneuvontojen esitelineet täydennettiin museon esitteillä kuten aina. Matkailun kohderyhmiä tavoitettiin myös jokavuotisella matkailun väen kevätfolla museolla sekä osallistumalla matkailun kävelykatutempaukseen.

Venäjänkielistä keskisuomi.ru -matkailuportaalia samoin kuin museon saksan-, englannin ja ruotsinkielisiä sivuja päivitettiin.

Yhteistyökumppanit

Yhteistyötä viestinnässä jatkettiin Veikkauksen kanssa. Veikkauksen lupaa asiakasetunaan keskiviikkoisin vapaan sisäänkäynnin museoon ja esittelevät museota omilla nettisivuillaan. Museo kertoo edusta myös nettisivuillaan Veikkauksen logon kera.

Yhteistyötä museoiden kanssa tehtiin lisäksi matkailukartan ilmoituksen, kirjanmerkinmalisen yhteisesitteen ja museoiden yhteisesitteen muodossa. Museotoimen yhteistä viestintästrategiaa kehitettiin yhteistyössä Keski-Suomen museon ja Jyväskylän taidemuseon kanssa.

Viestinnän keinoja

Vuoden tärkeimmiksi yleisötapahtumiksi nousivat museon syntymäpäivä, kansallispuvun syntymäpäivä ja Käsityöläisten Joulutori. Käsityöläisten joulutorilla vieraili 5 700 kiinnostunutta. Aaltoja! -lehti ilmestyi elokuussa ja marraskuun lopussa ja jaettiin joka kotiin uuden Jyväskylän alueella, Muuramessa, Äänekoskella ja Laukaassa. Jyväskylän kaupungin toimijoiden julkaiseman kulttuurin tiedotuslehden tunnetuisuus on kasvanut vuosi vuodelta ja lehdestä saatu palaute on ollut positiivista. Lehti jaetaan valtakunnallisesti kulttuurin ja matkailun pisteisiin.

Marraskuisille Tampereen kädentaidot -messuille ei tänä vuonna osallistuttu. Museon kausiesite ilmestyi kaksi kertaa ja esitteet jaettiin sekä paikallisesti että valtakunnallisesti.

Museo on kehittänyt verkostojensa myös sosiaalisessa mediassa. Museon blogia ja Facebook-sivua on päivitetty säännöllisesti ja museon kävijät ja yhteistyökumppanit ovat hyvin löytäneet ne. Facebookin kautta museo on saanut toiminnastaan erittäin hyvää palautetta. Vuoden loppuun mennessä Facebookissa oli 450 tykkääjää, joten sillä alkaa olla myös tiedotuksellista merkitystä. Uutiskirje julkaistiin kahdeksan kertaa ja sen valtakunnallisesta jakelusta on saatu erittäin hyvää palautetta.

MUSEO JA YLEISÖ

Isot vaihtuvat näyttelyt kävijämäärineen vuonna 2011:

ORNAMO PREESENS 22.12.2010-22.5.2011
13 935 kävijää (maksaneet: 828, ilmaiset: 13 107)

Korean Design 9.6.-4.12.2011
11 883 kävijää (maksaneet: 1 025 ilmaiset: 10 858)

Museo oli avoinna vuoden 2011 aikana 301 päivänä yhteensä 2 103 tuntia. Näyttelytilat olivat avoinna ti - su kello 11.00 - 18.00, poikkeuksia juhlapäivinä. Museon käsikirjasto ja tietokannat olivat käytettävissä ma - pe kello 8.30 - 15.30.

Aikuisten pääsymaksu nousi vuoden 2011 alusta 5 eurosta 6 euroon. Ilmainen sisäänpääsy oli alle 18-vuotiaille ja alan opiskelijoilla sekä perjantaisin kaikilla. Ilmaiseksi museoon pääsi sisään myös seuraavina päivinä: Jyväskylän päivänä 22.3., Taidon päivänä 14.4., Keski-Suomen päivänä 18.4., Kansainvälinen museopäivänä 18.5., Yläkaupungin yön aikana 21.5, Kulttuurisuunnistuspäivänä 11.9., Kansallispuvun syntymäpäivänä 1.10. sekä käsityöläisten joulutorin aikana 10.-11.12. Kaikille koululaisille ja opiskelijoille vapaa pääsy oli myös 4.-7.10., jolloin vietettiin Mennään museoon! -viikkoa. Ilmaisia museon tapahtumia olivat myös avajaiset, yleisöopastukset, työnäytökset, eriaiheiset esitelmät ja luennot.

Museon näyttelyihin ja tapahtumiin tutustui 33 681 kävijää. Suuriman osan kävijöistä muodosti tänäkin vuonna ilmaiskävijät (maksaneita 1 893 henkilöä, ilmaiskävijöitä 31 778 henkilöä). Museossa opastettiin vuoden aikana 205 ryhmää (yhteensä museossa kävi 287 ryhmää) ja vastattiin yhteensä 1 265 tietopalvelukysymykseen. Tietoja museon toiminnasta sekä yleensä käsityöstä ja käsiteollisuudesta asiakkaat saivat perusnäyttelyn ja käsikirjaston tietokoneilta sekä museon monipuolisilta verkkosivuilta.

Museon verkkosivuilla kävi vuoden aikana 44 567 kävijää. Ulkomailta eniten sivuilla oli kävijöitä mm. Yhdysvalloista, Ruotsista, Saksasta, Venäjältä ja Englannista. Internetin kautta museon tietokannoista haki tietoa noin 5 142 tiedonhakijaa osoitteesta: www.craftmuseum.fi.

Vuoden 2011 aikana järjestettiin 34 yleisötapahtumaa. Museon diasarjoja lainattiin 1 kerran ja ryijyaiheista muistelusalukua, toukokuussa ilmestynyttä kansakoulusalukua ja marraskuussa lanseerattua nappisalukua yhteensä 37 kertaa.

TAPAHTUMAT

Avajaiset	3 kpl	505 osallistujaa
Työnäytökset	2 kpl	248 kävijää
Luentoja	3 kpl	61 kävijää
"Avoimet" työpajat	4 kpl	53 osallistujaa
Ilmaisia yleisöopastuksia	3 kpl	77 osallistujaa

Museon yleisötilaisuuksissa kävi vuonna 2011 yhteensä 10 239 kävijää.

Runsaasti museoon kävijöitä keränneitä tapahtumia olivat:

Suomen nukketaitelijoiden ja ORNAMON yhteisavajaiset	320 osallistujaa
Taidon päivä 14.4.	168 kävijää
Yläkaupungin yö 21.5.	1 792 kävijää
Kulttuurisuunnistus 11.9.	392 kävijää
Kansallispuvun syntymäpäivä 1.10.	276 kävijää
Käsityöläisten joulutori 10.-11.12.	6 087 kävijää

Työnäytös: Arto Salminen 12.8.2011.
Kuva: Suvi Pitkämäki

Yläkaupungin yö.
Kuvassa Tanssiryhmä Capoeira Boa Vontade esittää capoeiraa.
Kuva: Seija Hahl

Pikkupelimannit esiintyvät
Kuvaaja: Anneli Hemmilä-Nurmi

Työnäytös.
Pläkkimestari Pentti Tuominen 11.11.2011.
Kuva: Anneli Hemmilä-Nurmi

Kansallispuvun syntymäpäivät. Tarkistetun Kuolemajärven naisen kansallispuvun julkistamisesta

MUSEOKAUPPA

Museokauppa tarjosi edelleen museovieraille laadukkaita suomalaisia käsityö- ja designtuotteita sekä alan kirjallisuutta.

Alkuvuoden ORNAMO Preesens-näyttely toi museokauppaan tuotteita näyttelyyn osallistuvilta ORNAMON jäseniltä ja Korean Designin aikana valikoimaa saatiin muodostettua pääosin näyttelyn kuraattorina toimineen Amie Annin Koreasta tuomilla tuotteilla.

Tuoteryhmänä korut myivät parhaiten, viime vuoden tapaan myös tänä vuonna Titimadamin muoviset eläinaiheiset korut sekä kierrätysaiheiset korut esim. Mervi Porrassalmelta ja Jaana Tuomistolta pysyivät edelleen myyntitilaston kärkipäässä. Myös korttien myynti kasvoi aikaisemmasta vuodesta. Esimerkkinä mainittakoon Kirjansitomo Lempikirjan paperinukkekortit.

Kirjojen myynti väheni edellisestä vuodesta, vaikkakin vuoden 2011 myydyin tuote oli viime vuoden tapaan museon oma julkaisu Pelkkää paperia. Syksyllä ilmestyi museon uusi 29. julkaisu

ORNAMO Preesens. Syksyn aulagallerian näyttelyyn liittynyt Österbottens hantverkin julkaisu Tilkkutäkin alla kiinnosti museokaupan asiakkaita. Muita hyvin myyneitä museokaupan tuotteita olivat mm. Kaunisteen keittiöpyyhkeet, Tikkurituotteet poronmokka tuotteet sekä Nastatuotteen pussukat.

Kujalla lokakuussa alkanut Alli Touri -aiheinen näyttely innoitti toteuttamaan yhdessä Moumou Designin kanssa myyntiin pikku kukkaroita, joissa kuva-aiheina olivat Alli Tourin kansallispukuaiheiset piirroksat.

Museokauppa sai esimakua laajemmasta myyntitilasta, kun pääosin näyttelytilana toimineen ikkunagallerian valtasi kaksi myyntinäyttelyä. Kattavan valikoiman kauniita puu- ja emalituotteita tarjosi kesällä Emalipuu Korpilahdelta ja syksyllä valikoimaa löytyi plakkiseppä Pentti Tuomiselta Vähstäkyröstä.

Museokaupan tuotteiden tuottajien määrä pysyi ennallaan, noin sadassa kappaleessa. Näistä pääosa oli edelleen myyntitiloimittajia. Uusia tuottajaehdokkaita haettiin mm. Jyväskylän Seinäjoen ja Tampereen käsityömessuilta.

Joulusesongin vaikutus myyntiin oli edelleen huomattava. Myynnillisesti joulunaika oli samaa tasoa aikaisempien vuosien kanssa.

Museokaupan hoitaja osallistui marraskuussa kansallismuseossa pidettävälle Museokaupan neuvottelupäiville, jossa pääteemana oli palvelumuotoilu. Aihe oli ajankohtainen sillä museossa valmistauduttiin vuoden vaihteessa alkavaan koko museokaupan remonttiin, jonka pääarkkitehteina toimivat muotoilu- ja tilasuunnittelutoimisto Saarikoski Tyynismaan Anne Saarikoski ja Janne Tyynismaa.

Vuoden 2011 kokonaismyynti oli 67 897,36 euroa, joka on samaa tasoa viime vuoden kanssa. Täten tulos €/ kävijä oli 2,02 €/ kävijä, joka on aikaisempiin vuosiin nähden paras tulos.

HALLINTO

Suomen käsityön museon toiminta perustuu Jyväskylän kaupungin ja opetusministeriön solmimaan sopimukseen, jonka mukaisesti museo toimii Jyväskylän kaupungin kulttuuri- ja nuorisolautakunnan alaisuudessa. Valtiota hallinnossa edustaa opetusministeriön asettama neuvottelukunta.

Suomen käsityön museon neuvottelukuntaan kuuluivat seuraavat henkilöt:
Professori Janne Vilkuna, puheenjohtaja
Toiminnanjohtaja Marketta Luutonen, varapuheenjohtaja
Museonjohtaja Marianne Aav
Vastuualuejohtaja Ari Karimäki
Kehittämispäällikkö Eija Vähälä
Tutkija Risto Hakomäki
Ylitarkastaja Timo Oravainen
Neuvottelukunnan sihteerinä toimi museonjohtaja Simo Kotilainen

Neuvottelukunnalla oli vuoden 2011 aikana yksi kokous Jyväskylässä.

HENKILÖSTÖ

Vakinaiset:

Ahonen-Kolu Marjo, FM, amanuenssi
Ailio Reija-Riina, HuK, museovalvoja, viikonloppujen ja lomien vuorottaja, hoitovapaalla 28.11.2012 saakka
Hagman Juhani, museomestari
Hahl Seija, FM, amanuenssi
Kangas Taina, artemomi(AMK) Käta-opettaja, kansallispukukonsultti, amanuenssi
Korhonen Laura, FM, amanuenssi (tiedotus)
Kotilainen Simo, FM, museonjohtaja
Manninen Raija, FM, ammattiopettaja, museolehtori
Mi Point Lay, siivoja
Nikkarikoski Reetta, museoassistentti
Oikari Mikko, FM, intendentti (näyttelyt)
Peni Maria, vaatesuunnittelija, tekstiilikonservaattori, Konservointikeskus
Salmenoja Riitta, FK, amanuenssi (arkistot, kirjasto, tietopalvelu)
Toiviainen Sinikka, toimistosihteeri
Vesanto Anne, kotiteollisuusohjaaja-suunnittelija, johtava konservaattori, Konservointikeskus
Väisänen Marja Liisa, FM, amanuenssi (kansallispukuneuvonta)

Tilapäiset:

Cieslak Marco, Friman Joanna, Frondelius-Niininen Anneli, Hemmilä-Nurmi Anneli, Hokkanen Anne, Järvinen Laura, Karjalainen Jyri, Kotilainen Johanna, Lehtonen Susanna, Marttio Sari, Mäkinen Jussi, Niekka Anni, Nikulahti Kristiina, Peltola Jaana, Piironen Jukka, Pinson Jaana, Pitkämäki Suvi, Rautjoki Anu, Riikonen Marita, Teerimäki Reija, Toom Hilikka, Töyrylä Riina, Varis Sirpa

Harjoittelijat:

Aikko Aada, Alapartanen Anu, Eirikkä Johanna, Friman Joanna, Huttunen Johanna, Hänninen Eeva, Ilanne Hanna-Kaisa, Mikkelson Tiina, Murtolahti Alisa, Niemi Kaisa, Niiranen Leena, Pitkämäki Suvi, Ruodemäki Vertti, Terho Tytti, Tossavainen Taina, Vuorenpää Sirkku

Opasrinki:

Hakanen Hannele, Hakunti Juulia, Holm Mikko, Hynynen Tapani, Järvinen Pirkko, Laaksonen Tanja, Lankinen Maija, Leino Anniina, Niekka Anni, Ollikainen Päivi, Peltola Jaana, Riikonen Marita, Tuominen Terhi

Ulkopuoliset asiantuntijat:

Auerniitty Mikko, Browne Laura, Hakaniemi Jonas, Harjula Anssi, Hintsanen Päivi, Holst Leena, Leino Tiina.

Koulutus

Vuoden aikana henkilökunta on osallistunut mm. Suomen museoliiton ja Jyväskylän kaupungin järjestämille kursseille.

Keväällä henkilökunta teki keväällä opintomatkan Turkuun tutustumaan sen kulttuuripääkaupunki tapahtumiin ja näyttelyihin.

Henkilökunta on osallistunut Keski-Suomen alueellisiin museofoorumeihin 23.3.2011 ja 28.9.2011.

JÄSENYTYDET

ICOM

Jyväskylän museotoimi

Suomen käsityön museo

European Textile Network (ETN)
Suomen museoliitto

Konservointikeskus

IIC - The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works.

TILAT

Salmiranta

Museopalveluiden uusi yhteinen Kokoelmakeskus valmistui ja otettiin käyttöön 2009. Museon puutyöverstas sekä puu-, metalli- ja lasiesineiden kokoelmat sijaitsevat näissä museopalveluiden yhteisissä tiloissa.

Konservointikeskus ja museon tekstiilien säilytystilat sijaitsevat myös Salmirannassa, mutta jo aikaisemmin käyttöön otetuissa erillisissä tiloissa. Kokoelmaesineistön järjestyseiden muutosten jäljiltä on jatkunut edelleen kaikissa säilytystiloissa.

Kauppakatu 25

Pohjakerroksessa sijaitsevat perusnäyttelyt. Katutasossa ovat vaihtuvat näyttelyt, ikkunagalleria ja museokauppa. Museokaupan ja infopisteen remontit alkoivat joulukuussa rakenteiden purkamisella. Toisessa kerroksessa on lisää tilaa vaihtuville näyttelyille, Avoinpaja työpaja, museolehtöörin ja näyttelyintendentin työhuoneet, luentosali Aikamatkänäyttelyineen sekä Suomen kansallispukukeskuksen työtilat sekä kansallispukuesittelyille tarkoitettu Kuja-näyttelytila.

Kilpisenkatu 12

Pohjakerroksessa on sosiaalityilat, museoon tulevan museoesineistön säilytystilat, näyttely rakennevarasto sekä tarvikkevarasto. Alakerrassa on käsikirjasto, valokuva-arkisto ja tutkimusarkisto sekä työtiloja. Keskikerroksessa on museon toimisto ja työtiloja sekä ikkunanäyttelytila Näytönpaikka. Yläkerrassa on työtiloja sekä neuvotteluhuone.

TALOUS

Suomen käsityön museo/Suomen kansallispuukokeskus/Konservointikeskus
käyttömenot ja tulot vuosina 2010-2011 (luvut tuhansina euroina)

KÄYTTÖMENOT 2010 2011

Henkilöstömenot	666.7	735,0
Vuokrat	381.3	390,3
Palvelut, tarvikkeet, muut menot	247.0	228,1

KÄYTTÖTULOT 2010 2011

Valtionosuus	431.2	438,1
Tulot ja harkinnanvaraiset valtion avustukset	289.7	350,4
Menot yhteensä	1 294.9	1 353,4
Tulot yhteensä	720.9	788,5
Jyväskylän kaupungin osuus	574.0	564,9

TUNNUSLUKUJA

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kävijät, lkm	32 077	32 581	41 357	37 812	30251	31272	33488	37362	37 919	36 701	33 681
Tapahtumat, lkm	103	117	101	100	95	78	209	100	36	64	34
Opastukset, lkm	106	210	135	354	152	129	160	125	120	195	205
Konservointi, kpl	120	115	115	359	86	242	527	111	635	53	134
Bruttomenot, €/asukas	12,56	11,61	11,55	11,86	11,92	11,89	13,39	13,27	9,66	10,9	10,2